

פני סיפורים אפרי עפ צמוס, שהתפרסמו בחוברת פסיוט סדנת כתיבה יוצרת
בגילאור, בשנת תשע"ט [2019].

בקול טבעי

חוברת יצירות פרי עטם של משתתפי ומשתתפות
סדנת הכתיבה היוצרת בהנחיית המשוררת טלי וייס

גילאור

מרכז לימודי חברתי לוותיקי מועצה אזורית מגידו

תשע"ט

עין השופט EIN HASHOFET

מעיל דייגים

שנות ה-60

חדר האוכל הומה. אנשים יושבים מסביב לשולחנות, ממתינים לעגלה עם המטעמים. שני חברים מושכים ודוחפים את העגלה ועליה ירקות, ביצים, חלבה, שחתוכה למנות קטנות (רק מי שלא אוכל ביצה – אין גם וגם!)

על השולחן – פרוסות לחם, מרגרינה וריבה. אין הגבלה, תוכל לאכול כמה פרוסות של לחם שתמצא. תוכל גם לפזר מלח כאוות נפשך.

הריבה טעימה, אבל מדוללת, בתוספת הרבה מים. האקונומית של הקיבוץ מצאה שיטת חיסכון – אנשים רוצים הרבה ריבה, משהו מתו – היא מרוקנת קופסה מלאה בריבה לקערה, מוסיפה הרבה מים מהברז, והרי לכם חיסכון. לא כולם מרוצים, אבל היא מרוצה, וזה טוב.

החברים מקפידים למלא את מקומות הישיבה ליד השולחנות. ליד כל שולחן יושבים שישה. העגלה כבר מולנו. כעת על כל אחד לענות על השאלה: איזו ביצה, קשה או קלה? (באותם זמנים לא נהגו לומר ביצה רכה). אולי מישהו יעדיף דווקא חלבה, הא?

מישהו גוהר מאחורי וקוטע את מחשבותיי: "עמוס, תשמע, מחכים לך בקומנה. תיגש לשם אחרי האוכל". דפיקות לב. מה מצפה לי שם? אולי למישהו יש טענות אלי?

אני בולע את האוכל וממהר לקומנה. מוותר על הריבה הדלילה. מבטים מופנים אלי ברגע שאני פותח את הדלת. כעת אמתין כדי לדעת אל מי עלי לפנות, או אולי, מי מהן תפנה אלי. ירדנה צועדת לקראתי עם חיוך רחב ומבשרת: "תשמע, מגיע לך מעיל!"

"מעיל? תודה, אבל אין צורך".

"כל אחד מקבל פעם בחמש שנים. אתה קיבלת לפני יותר מחמש שנים אז מגיע לך!"

"המעיל שקיבלתי מצוין".

"בסדר, יהיו לך שני מעילים", היא אומרת. "עוד לא היה פה מקרה שחבר לא הסכים לקבל מעיל חדש".

עובדות הקומנה עדות לוויכוח. הן מסובבות את ראשן והמבטים ננעצים כמו סיכות חדות. אני נכנע: "טוב בסדר אני אקח... תודה".

ירדנה מרוצה: "תקבל מעיל דייגים". היא מושיטה אלי צרור עטוף בד ואני מודד אותו.

"כן, זאת המידה שלי". אינני מחבב כל כך את הכפתורים, שבאמת מזכירים חליפות של דייגים, אבל מאוחר מכדי להתחרט. "בסדר!" הרגשה של הקלה מלווה בחיוכים. עובדות הקומנה מלוות אותי במבטים ואני כבר בדרכי אל דלת הכניסה.

דבורה, כבר הרבה שנים מתקנת גרביים והיא מאוד גאה במקצוע שלה (אומרים שהיא עושה את זה טוב).

מלכה, שידעת להפעיל את מגהץ הקיטור, ולא מרשה לאף אחת לגעת או אפילו להתקרב אליו. דינה, שיושבת בפינה הרחוקה ותופרת כפתורים במקום אלה שנשרו מחולצות או ממכנסי החברים.

המעיל החדש מקופל תחת לזרועי. אני בדרכי אל הבית, טרוד במחשבה אחת, איפה אוכל לאחסן את המעיל החדש - מעיל הדייגים.

מילים אחרונות

ברל שוכב במיטה מכוסת סדין לבן. פנים חיוורות, עיניים פעורות במבט מבוהל. השפתיים מרעידות, כאילו מנסות לומר משהו שאיש אינו יכול להבין. אנשים נכנסים בצעדים שקטים, כמעט חרישיים, מתיישבים בשולי החדר הקטן, מרכינים ראש ושותקים. ברל, מוותיקי הישוב, מקבוצת המייסדים. תמיד סיפרו שהיה גבר נאה, חזק, טיפוס של מנהיג. הרבה נשים ביקשו את קירבתו, אבל הוא נשאר לצידה של אסתר, האישה שהייתה לו שנים ארוכות. אסתר הלכה לעולמה לפני כשנה, אולי שנתיים. מאז השתנה ברל. האיש החזק, המנהיג, החל לשקוע ולהתכנס אל תוך עצמו. הליכתו כבדה, מבטו בוהה, כאילו פונה לבורא עולם ושואל "מדוע עוללת לי את הדבר?".

אנשים ליוו אותו במבטים של דאגה, כאילו שואלים את עצמם, האם זהו ברל שהכרנו? עכשיו הוא שוכב, מוטל כמו גזע עץ כרות, מכוסה בסדין הלבן, מנסה לומר משהו. לפתע מושיט יד חלשה לעברו של שמואל ידידו, כאילו מנסה לומר "התקרב אלי". שמואל קם מכיסאו, מקרב את אוזנו ואומר: "דבר! אני מקשיב".

ברגע זה שמואל מסמן לחברים שיצאו מהחדר, החדר התרוקן. שמואל גוהר מעל ידידו, מקשיב והמילים יוצאות מפיו של ברל, כמעט בלחשיה: "שמואל, אומר לך את מה שלא אמרתי לאף אדם אחראי פעם!"

"כן, מה הדבר?"

"הכול היה בלוף, הכול היה בלוף. שיתוף, ערבות הדדית. שוויון, כל אחד על פי יכולתו. הכל היה בלוף. ואנחנו האמנו, שיקרנו לעצמנו!"

"ולמה לא סיפרת קודם?"

"רציתי, אבל לא היה בי האומץ, וגם עכשיו, רק לך אני אומר, הכול היה בלוף. אשליות, השלינו את עצמנו, סיפרנו לעצמנו סיפורים יפים והתחלנו להאמין בהם, אבל אחרי כל השנים האלה, אומר לך שמואל ידידי, הכול היה בלוף?"

"זה באמת מה שאתה חושב?"

ברל אינו עונה. ראשו נשמט הצידה, עיניו בוהות בחלל. דמעה נושרת מעיניו של שמואל. הוא מכסה את פניו של ידידו בסדין הלבן, אחר יוצא ומבשר בקול שקט לחברים: הוא נפטר. יכולים להיכנס".

המבטים מופנים אל שמואל: "מה אמר לך? מה היו המילים האחרונות?"

"הוא... בעצם אמר מילה אחת..."

"מה? מה אמר? מה הייתה המילה?"

שתיקה ארוכה ואחריה אומר שמואל: "תמשיכו! זאת המילה שאמר".

"תקשיבו חברים", אומרת רבקה. משתררת שתיקה, כל המבטים פונים אל רבקה, כולם מקשיבים. "תקשיבו! זה נשמע לי ממש כמו צוואה. תמשיכו, זאת באמת צוואה, ואנחנו נמשיך, נמשיך בדרך הזאת כי אין אחרת".